

Interprovinciaal Overleg

Provinciaal aanbod

Aanvullende bestuurlijke afspraken Grip op grootschalige bedrijfsvestigingen

Tijdens het Bestuurlijk Overleg op 8 april 2022 hebben de Ministers van BZK en EZK en de provinciaal bestuurders bestuurlijke afspraken gemaakt om zich gezamenlijk in te spannen om nog sterker te kunnen sturen op het selectief bieden van ruimte aan grootschalige bedrijvigheid¹ met toegevoegde waarde voor regio en economie.

Het merendeel van de huidige dynamiek op de markt voor werklocaties komt van grootschalige distributiecentra. Bij het bieden van ruimte aan deze centra zal zoveel mogelijk synergie met de omgeving worden gerealiseerd en worden negatieve effecten waar mogelijk voorkomen. Dat betekent dat we de nieuwvestigingen van footloose bedrijven die geen meerwaarde voor de regio en/of bedrijven hebben en ook geen nationaal belang dienen, willen voorkomen. De afspraken zijn vastgelegd in het document Grip op grootschalige vestigingen van 18 maart 2022 en worden op basis van 6 actielijnen door partijen uitgewerkt.

Sturing op toegevoegde waarde en met name het tegengaan van verdozing van het landschap was in 2019 en 2020 verzocht door de Tweede Kamer en heeft geleid tot de afspraken in het kader van Grip. De door de Tweede Kamer onlangs aangenomen motie van Bontenbal C.S. ten aanzien van grote distributiecentra benadrukt de zorg van de Kamer. De provinciaal bestuurders delen de zorg en spannen zich met onderstaande aanvullende afspraken op de op 8 april jl. gemaakte bestuurlijke afspraken in om te zorgen voor een globaal afwegingskader dat in de komende jaren wordt uitgebouwd, aangepast en verfijnd. Hiermee laten provincies zien de zorg op zorgvuldige ruimtelijke inpassing ook serieus te nemen en gezamenlijk met Rijk en gemeenten hier voortvarend in te willen optreden.

Uitdrukkelijk dient hier gemeld te worden dat vanwege het rechtszekerheidsbeginsel de afspraken van 8 april jl. en de hieronder opgenomen aanvullende afspraken alleen toegepast kunnen worden op nieuwe ruimtevragen van bedrijfsvestigingen, waarvan het resultaat pas op termijn zichtbaar zal worden. In de eerste jaren zal met name primair gemonitord worden of de afspraken geïmplementeerd zijn of worden. Ruimtevragen die al in de "pijplijn" zitten cq. in behandeling zijn genomen zullen conform de huidige procedures worden afgehandeld.

¹ Bij grootschalige bedrijvigheid wordt gedacht aan grootschalige distributiecentra, (hyperscale) datacenters (tussen 5 en 10 hectare en < 70 MVA) en/of grootschalige productie.

Aanbod provincies aanvullend op bestaande bestuurlijke Grip afspraken d.d. 8 april jl. en als opstap naar een afwegingskader

- 1) Ruimtelijk economische visie
 - Provincies borgen dat er een ruimtelijke (economische) visie aan de basis ligt van de regionale programmeringsafspraken met gemeenten over de ambities en planning van bedrijventerreinen, in het bijzonder waar het grootschalige bedrijfsvestigingen betreft. Ten behoeve van afstemming worden afspraken en bijbehorende visie interprovinciaal gedeeld en wordt met het Rijk de nationale opgave afgestemd en gezamenlijk toegewerkt naar borging van een acquisitiestrategie voor bedrijven van nationaal belang.
- 2) Prognose
 - Provincies stellen elke bestuursperiode, samen met gemeenten, een regionale behoefte-raming voor bedrijventerreinen op, welke interprovinciaal wordt gedeeld. Onderdeel van de raming is een expliciete uitwerking voor grootschalige bedrijfsvestigingen. Provincies hanteren hiervoor in beginsel de terrein quotiënten methode en gebruiken o.a. werkgelegenheidsramingen, welke door het Rijk minimaal elke 4 jaar worden geactualiseerd.
- 3) Programmeringsafspraken (kwantitatief en kwalitatief)
 - Provincies hanteren als uitgangspunt voor regionale programmeringsafspraken De ladder van Duurzame Verstedelijking en maken concrete afspraken met gemeenten over de wijze waarop de mogelijkheden voor herontwikkeling, intensivering en meervoudig ruimtegebruik, in het bijzonder voor grootschalige bedrijfsvestigingen op bestaande bedrijventerreinen, wordt gerealiseerd.
 - Provincies hanteren het principe van clustering cq. concentratie van grootschalige bedrijvigheid in de totstandkoming van regionale afspraken en dragen daarbij zorg voor het borgen van de door het Rijk benoemde nationale belangen bij concentratie van grootschalige bedrijvigheid.
 - Provincies leggen samen met gemeenten de planning voor nieuwe bedrijventerreinen (ook voor grootschalige bedrijfsvestigingen) vast. Dat doen zij op basis van periodiek op te stellen regionale programmeringsafspraken. Ten behoeve van bovenregionale afstemming worden uitkomsten interprovinciaal gedeeld, zodat inzicht ontstaat en geacteerd kan worden op eventuele overlap, waterbedeffecten en/of nationale belangen.
- 4) Ontwikkeling/uitgifte
 - Provincies hanteren samen met gemeenten het principe van regionale meerwaarde en -binding bij planontwikkeling en -gronduitgifte voor grootschalige vestigingen, primair gericht op het voorkomen van nieuwvestigingen van grootschalige, footloose bedrijven zonder meerwaarde voor de regio en/of bedrijven die geen nationaal belang dienen. Provincies gebruiken daarbij de door hen daartoe opgestelde handreiking met ruimte voor regionaal maatwerk en dragen er zorg voor dit samen met gemeenten op termijn te borgen.

- Provincies zorgen in afstemming cq. samen met gemeenten voor een scherper inzicht in de mogelijkheden voor herontwikkeling, intensivering en meervoudig ruimtegebruik van grootschalige bedrijfsvestigingen (op gewenste plekken) op bedrijventerreinen ten behoeve van het optimaal benutten van de mogelijkheden op bestaande bedrijventerreinen.
- Provincies, Rijk en gemeenten maken van de door hen daartoe opgestelde toolkit gebruik om herontwikkeling, intensivering en meervoudig ruimtegebruik voor grootschalige bedrijfsvestigingen (op gewenste plekken) op bedrijventerreinen te stimuleren en realiseren. Dit instrument biedt een stevige basis voor de te maken afwegingen en keuzes maar laat tevens ruimte voor de invulling van regionaal en lokaal maatwerk.

5) Monitoring

- Provincies monitoren samen met Rijk en gemeenten jaarlijks de gemaakte afspraken en leggen dit vast. Ook wordt de effectiviteit van de ingevoerde maatregelen gemonitord.
- Provincies/IPO zorgen voor een up-to-date monitoringssysteem voor grootschalige bedrijfsvestigingen op bedrijventerreinen (bijvoorbeeld IBIS) en faciliteren een functionerend systeem op landelijk niveau. Provincies maken onderling afspraken over de definities bij de monitoring van bedrijventerreinen en bekijken of de dataverzameling nog actueel is of aangepast moet worden.

Om invulling te geven aan sterkere sturing op grootschalige vestigingen is het noodzakelijk dat het Rijk zich committeert aan onderstaande punten:

- De opgave van nationaal belang en/of ontwikkelingen die van nationale meerwaarde zijn te duiden cq te definiëren. De opgave van nationaal belang moet gezamenlijk met medeoverheden worden geformuleerd, zodanig dat deze voor medeoverheden uitlegbaar, uitvoerbaar, controleerbaar en juridisch houdbaar is. Dit nationaal belang dient voor provincies tijdig beschikbaar te zijn om deze in het proces rondom de ruimtelijke opgave te kunnen inpassen.
- Daar waar het provinciaal en/of gemeentelijk instrumentarium onvoldoende effectief of niet beschikbaar is om afspraken te borgen, wordt in overleg met provincies de Rijks wet- en regelgeving aangepast. Het Bouwbesluit is hiervan een duidelijk voorbeeld
- In afstemming met provincies een op het MIRT-programma aanvullende investeringsagenda op te zetten om het vestigingsklimaat op nieuwe / gewenste en bestaande clusters te optimaliseren. Het Rijk dient daarbij ondersteunend te zijn aan de (boven)regionale ambities. Hierbij wordt gedacht aan investeringen gericht op hergebruik cq. intensivering, ruimte op het elektrische hoofdnet, verduurzaming, onderwijs- en scholingsprogramma, huisvesting migranten en/of infrastructuur. Maar ook aan voldoende stikstofruimte en waar nodig mede zorgdragen voor voldoende uitvoeringscapaciteit.
- Het Rijk draagt er zorg voor dat het Programma verduurzaming gebouwde omgeving / bedrijventerreinen en Grip op grootschalige vestigingen in afstemming met elkaar vorm krijgen en worden uitgevoerd.
- Iedere vier jaar zorgt het Rijk voor een update van de inspiratiekaarten van de Vereniging Deltametropool (VDM) ten behoeve van de clustering van grootschalige bedrijvigheid door provincies.
- Iedere vier jaar stelt het Rijk een nieuwe werkgelegenheidsraming op het niveau van COROP-regio's op.

Randvoorwaarden om gezamenlijk voor grootschalige bedrijfsvestigingen tot een nog sterkere sturing te komen:

- Minimaal één keer per jaar is er een Bestuurlijk Overleg Grip waar de uitvoering van de gemaakte afspraken in de actielijnen en de effectiviteit ervan wordt besproken.
- Provincies en Rijk spreken elkaar aan op onvoldoende voortgang.
- Om de uitvoering te kunnen geven aan deze afspraken is inzet van gemeentelijk, provinciaal en Rijks instrumentarium nodig. Daarbij valt te denken aan: planologisch juridisch instrumentarium (bestemmingsplannen, verordening; regionale programmering, etc.), inzet capaciteit, financiële middelen, deelname in gebiedsontwikkeling en/of sturing anderszins.